

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI

IQTISODIYOT FAKULTETI

Qo‘lyozma huquqida
UDK:338.054.23:336.5(575.1)

TULKINOVA MAFTUNA ANVARBEK QIZI

TIJORAT BANKLARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA’MINLASHDA
KREDIT RISKLARINI KAMAYTIRISH

70310102 - “Iqtisodiyot” (tarmoqlar va sohalar bo‘yicha)
mutaxassisligi bo‘yicha
magistr akademik darajasini olish uchun yozilgan

DISSERTATSIYA

Ilmiy rahbar:
I.f.n., prof. I. S. Xotamov

TOSHKENT-2024

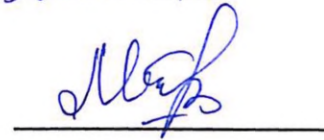
Magistrlk dissertatsiya ishi "Yashil" iqtisodiyot kafedrasida dastlabki himoyadan o'tgan.

4-sonli bayonnoma "22" aprel 2024-y.

Ilmiy rahbar: I.f.n., prof. I. S. Xotamov

Talaba: M. A. Tulkinova

Dissertatsiya Iqtisodiyot fakultetida 2024-yil "13" 05

№ 1/05 raqami bilan ro'yxatga olingan.

"Himoyaga tavsiya etiladi"

"Yashil" iqtisodiyot kafedrası

mudiri, prof. I.Xotamov

"16" may 2024 yil

Himoya 2024 yil "16" 05 soat 14⁰⁰ da "Texnopark" mas'uliyati cheklangan jamiyatda bo'lib o'tadi.

ANNOTATSIYA

Ushbu magistrlik dissertatsiya ishida tijorat banklari iqtisodiy xavfziligini ta'minlash borasida kredit risklarini kamaytirishga qaratilgan nazariy materiallar va amaliy tahlil natijalarini ahamiyatini ochib berish maqsadida mavzu doirasida tadqiqot olib bordik. Tijorat banklaridagi, bank risklari, shu jumladan, kredit risklarining yuzaga kelish sabablari va mohiyati, ularning kamaytirish va baholash yo'llari, kredit samaradorligini oshirib, takomillashtirish va shu orqali iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash masalalari ko'rib chiqilgan.

Jumladan, mavzuga oid boshqa tadqiqot ishlari, mahalliy va xorijiy olimlarning qarashlari, ilmiy maqolalari hamda mavzuga oid mahalliy me'yoriy hujjatlar o'rganib chiqilib, adabiyotlar sharhi tayyorlangan. Ilmiy ishining amaliy ahamiyatini oshirish uchun, mamlakatimiz tijorat banklaridagi kredit qo'yilmalari, muammoli kreditlar holati markaziy bank statistik ma'lumotlar asosida o'rgandik. O'rganilgan va tahlil qilingan ma'lumotlarimiz asosida mamlakatimiz tijorat banklarida iqtisodiy xavfzilikni ta'minlashda kredit risklarini va shu qatorda muammoli kreditlarni kamaytirishni choralari bo'yicha ilmiy va amaliy asoslangan xulosa, taklif va tavsiyalar ishlab chiqdik.

Kalit so'zlar: iqtisodiy xavfsizlik, risk, bank risklari, kredit, kredit risklari, kredit siyosati, muammoli kreditlar, umidsiz kreditlar, shubhali kreditlar, NPL, kredit portfeli, sug'urtalash, diversifikatsiya.

ANNOTATION

In this master's dissertation, we conducted research within the scope of the topic in order to reveal the importance of theoretical materials and practical analysis results aimed at reducing credit risks in terms of ensuring economic risk in commercial banks. The causes and nature of bank risks, including credit risks, ways of reducing and evaluating them, thereby improving credit efficiency, in commercial banks were considered. Among other things, other research works on the topic, opinions of local and foreign scientists, scientific articles and local regulatory documents on the topic were studied and a literature review was prepared. In order to increase the practical significance of the scientific work, we studied the state of credit deposits and problem loans in the banks of our country based on the statistical data of the central bank. Based on our studied and analyzed data, we have developed scientifically and practically based conclusions, proposals and recommendations on measures to reduce credit risks and also problem loans in ensuring economic risk in commercial banks of our country.

Key words: economic security, risk, banking risks, credit, credit risks, credit policy, problem loans, bad loans, doubtful loans, NPL, loan portfolio, insurance, diversification.

MUNDARIJA:

Annotatsiya	3
Mundarija	5
Keltirilgan jadvallar ro'yxati	6
Keltirilgan rasmlar ro'yxati	7
Keltirilgan qisqartmalar	8
KIRISH	9
Dissertatsiya mavzusining asoslanishi va uning dolzarbligi.....	11
Tadqiqot maqsadi va vazifalari.....	11
Tadqiqotning asosiy muammolari va savollari.....	12
Tadqiqot obyekti va predmeti	13
Tadqiqotning ilmiy yangiligi.....	13
Dissertatsiya tarkibining qisqacha tavsifi.....	14
I BOB. ADABIYOTLAR SHARHI	16
1.1. Kirish	16
1.2. Mavzuga oid ilmiy-nazariy qarashlar.....	16
1.3. Mavzuga oid mahalliy me'yoriy-huquqiy hujjatlar sharhi.....	19
II BOB. METODOLOGIYA	28
2.1. Tadqiqot dizayni	28
2.2. Ma'lumotlarni to'plash jarayoni	28
2.3. Tahlil uchun qo'llaniladigan usullar	29
2.4. Tadqiqotni o'tkazish uchun zarur shart-sharoitlar.....	29
2.5. Tadqiqot jarayonida kutilayotgan muammo va ularning yechimi	30
2.6. Tadqiqotdan kutilayotgan ilmiy va amaliy natijalar.....	30
III BOB. TADQIQOT TAHLILI VA NATIJALARI	32
3.1. Tijorat banklari iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda kredit risk tushunchasi va uning nazariy asoslari.....	32
3.2. O'zbekiston Respublikasi tijorat banklari iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda kredit risklarini kamaytirish holatining tahlili.....	41
3.3. Tijorat banklari iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda yuzaga keladigan kredit risklarini kamaytirishga qaratilgan tavsiya va takliflar.....	61
XULOSA	70
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI	74